

idet man sagde: der vil komme en Tid, hvor I ville have forsmet den rette Tid for disse alvorlige Gjenstande. Blandt de Gjenstande, man saaledes forekastede Regjeringen, at den formeget henvendte sin Opmærksomhed paa, var ogsaa Slotte og Haver. De allerstærkste Udtaleser bleve brugte herom; men, dersom vi nu, efter at vi endelig have faaet en Kønige, som med Sparommelighed har søgt at indfranke sine Udgifter, og efterat vi have faaet en Regjering, som har tilraadet Kongen at vedblive at følge denne Fremgangsmaade, og efterat dette Raad er fulgt, og endelig efterat det er blevet overgivet til den lovgivende Forsamling selv at tage Beslutning om, hvilke af disse Gjenstande, som vi tidligere havde betegnet som overdaadige; vi burde bibeholde, og hvilke ikke, vilde vi gjøre Uret, om vi nu ikke udøvede denne Myndighed i Overensstemmelse med vore tidligere Ansuelser; thi ellers vilde det let komme til at see ud, som om vi dengang kun havde ført Anke derimod, for at anke over Noget, men ikke lededes af det alvorlige Ønske at see det rettet, naar Leilighed dertil gaves os. Jeg har aldrig ført Anke over Noget i den anførte Retning alene for at føre Anke, eller for at skabe Farer, men fordi jeg var fuldt overbevist om, at det var en sammenhængende Kæde af Misforstaaelser, som man skulde ordne, saasnart Leilighed gaves dertil. Det er Hovedgrunden, hvorfor jeg har været imod dette Landsskabsgartneri, som paa en meget fremtrædende Maade er blevet till en Overdaadighedsgjenstand, og, efter min Overbevisning, langt fra ikke har den store kunstneriske Betydning, som man har villet lægge deri, og som der, hvor den især har været anvendt, for Diebliffet ikke har nogen Betydning for de kongelige Personer eller den kongelige Familie, da Stedet ikke beboes, og ingen Betydning for det store Publicum, som saa sjældent kan nyde det. At der iøvrigt under denne Lov er indblandet offentlige Haver, hvis Vedligeholdelse saa at sige hører til Sundheden i en stor By, er ganske vist, og stemmer jeg for Loven; saa skeer det i Anerkjendelse af disses ligesaa store Nytte som det fredensborgske Landsskabsgartneries Annytte.

Clausen: Den ærede Rigsdagsmand har

tidligere erklæret, at han vilde forfølge denne Sag igennem alle Trin lige til det Sidste, og vi have seet, med hvor utrættelig Vedholdenhed han her, som sædvanlig, har holdt Ord. Jeg kan ogsaa ganske vel begribe, naar jeg sætter mig ind i hans Betragtningssmaade, at han kan tillægge Afgjørelsen af denne Sag en ikke ganske ringe Vægt; jeg begriber, at han, som han yttrede sig, troer, der ved Forkastelsen af denne Lov vilde være givet en „heldig og heldbringende Lærdom“, den Lærdom nemlig, at, naar der fremtidig skulde fremkomme Love, der vilde kræve nogen Opoffrelse for Bevarelsen og Vedligeholdelsen af Anlæg og Foranstaltninger, der gaae ud over det Smaalige og Hverdags, og hvor der ikke lader sig paavise nogen materiel Nytte, der lader sig gribe med Hænderne, saa maatte saadanne Lovudkast være beredte paa at blive tilbageviste, efter som Rigsdagen paa Folkets Begne bør føre sig til Gemyt, at det hører til for at skikke os i vore smaa Wilkaar jo for jo hellere at give slip paa saadanne Efterladenskaber fra Fortiden. En saadan Lærdom vil derimod indtil Videre være udelukket; dersom dette Lovudkast gaaer igennem, og det, efter at samme ærede Rigsdagsmand har med saa stor Styrke lagt os paa Hjerte, at dette Lovudkast kun angaaer „Tant og Overdaadigheds-Luxus“, at det fører til et Slags Afguderier, „til Tilbedelse af Forsængelighed.“ Og jeg er for min Deel overbevist om, at det danske Folk ikke nogenstinde vil komme dertil, at det skulde mangle Sands for skønne Efterladenskaber fra Fortiden, og at det ligesaa lidt nogenstinde vil synke ned til en saadan Kummerlighedstilstand, at det skulde være nødsaget til at give slip derpaa; og ligesaa overbevist er jeg om, at Rigsdagen til enhver Tid vil komme ihu, at det hører til en Folkerepræsentations Charakter at skjæln i Gjærning imellem Sparommelighed og Kærrighed.

Ischærning: Jeg skal kun eengang for alle bemærke, at den ærede Rigsdagsmands og mine Ansuelser om det Materielle og det Spirituelle ere høist forskellige. Da Protestantismen indførtes, kastede man den hele romerske Glimmer overbord, fordi man da lod sig besjæle af et aandeligt indre Liv. Ethvert Folk, som kun kan udvikle sit indre aandelige Liv